

metrov debeline. Največja nahajališča so v zahodnem delu walbrzyskega področja. Skladi segajo do globine 1000 m, najbolj pa eksploatirajo one, ki so približno 150 do 200 metrov pod nivojem morske gladine.

Izkoriščanje teh področij se je začelo že v 14. stoletju, o tem priča neki dokument iz leta 1366. Bolj načrtno pa so začeli s kopanjem šele v 19. stoletju; najprej v dnevnikih kopih na severnem robu področja, sedaj pa se rudniški rovi pomikajo vedno bolj proti jugu in v globino. Zaloge cenijo na 1.2 milijarde ton, kar bi zadostovalo za 70 do 100 let.

Letna proizvodnja premoga v Dolnji Šleziji je 3,5 milijona ton, ki pa še vedno narašča.

Težave pri izkoriščanju povzročajo navzočnost ogljikovega dioksida in metana, ki sta včasih povzročitelja večjih ali manjših nesreč. Dolnje šlezijski premog okrog Walbrzyska, kjer je proizvodnja moderna, mehanizirana in avtomatizirana, pretežno koksirajo. Iz 3000 ton premoga dobijo 2200 ton koksa in 1 milijon m³ plina. 40% koksa porabijo doma, ostalega pa izvažajo v Bolgarijo, Romunijo, Madžarsko, Jugoslavijo, Italijo, Svico, skandinavske države in celo v Turčijo, Egipt in Argentino.

(Po Geografía w szhole 1963/1).

K. J.

KNJIŽEVNOST

France Planina:

SKOFJA LOKA Z OKOLICO

ter

POLJANSKA IN SELŠKA DOLINA

Ljubljana 1962

Leta 1962 je začela Mladinska knjiga izdajati zbirko Slovenske pokrajine, da bi z njo avtorji — geografi predstavili bralcem posamezne dele Slovenije. Kot prvi zvezek te zbirke je izšla Skofja Loka z okolico v žepnem formatu in obsega 130 strani ter je opremljena s 35 fotografijami, ki jih je deloma posnel avtor deloma pa T. Mlakar, ter petimi skicami. Na dve in pol straneh pa je dodana tudi najvažnejša literatura in viri.

Avtor najprej obravnava položaj Skofje Loke ter fizično in družbeno-geografske značilnosti mestnega področja, nadalje zgodovinski razvoj ter upravno vlogo mesta, vmes pa vpleta tudi etnografske, jezikovne in umetnostno-zgodovinske zanimivosti. 49 strani pa posveča ogledu samega mesta in nas vodi od avtobusne postaje in preko starega dela mesta na Loški grad in na Krancelj, do Jegorovega in Demšarjevega predmestja in nazaj preko Kidričeve ceste mimo Kamnitnika na Cesto talcev. Naslednje poglavje pa posveča naseljem Puštal, Vincarji in Stara Loka, ki so se v zadnjem času strnili z mestom in so bila po osvoboditvi tudi upravno priključena Loki. Med taka naselja spada tudi Trata, kjer se je okrog železniške postaje koncentrirala lesna in tekstilna industrija. To naselje pa avtor obravnava pod poglavjem Sorško polje, kjer opisuje posebej naselja okrog železniške postaje in ob cesti do Loke, nato naselja med Loko in Kranjem, vasi na desnem in levem bregu Sore ter obsavske vasi. Uvodoma pa nam v jedrnatih besedi predstavlja geografsko podobo in zgodovinski razvoj Sorškega polja. Kratki poglavji pa posveča opisu Križnogorskega hribovja, Lubnika ter Osolnika in dolini Hrastnice.

Kot drugi zvezek zbirke Slovenske pokrajine je izšla knjižica Franceta Planine, Poljanska in Selška dolina. Knjižica obsega 145 strani in je spremljana z 39 fotogra-

fijami in 11 skicami ter ima na treh straneh priložen seznam literature in virov.

Tu avtor v uvodnem poglavju obravnava porečje Poljanske in Selšice, torej vso Poljansko dolino z Zirovsko kotlinico vred, vso Selško dolino, Loško hribovje, severna pobočja Polhograjskega hribovja in visoki rob Jelovice nad selško dolino ter pobočja pod Ratitovcem in drugimi vrhovi Bohinjskih gora na levem bregu Selšice. Nadalje obravnava pisano geološko zgodovino loškega področja ter podnebne razmere, ki jih ilustrira s statističnimi meteorološkimi podatki, in primerja posamezna področja ter opozarja na upravno pripadnost ozemlja, ki večinoma pripada škofjeloški občini, del okrog Zirov pa tudi občini Logatec.

Nadalje obravnava vsako dolino posebej, jo prirodno in gospodarsko karakterizira ter opisuje posebnosti. Nato ju razčlenjuje po področjih. Medtem ko ga po obeh dolinah spremljamo od kraja do kraja, nas opozarja na fizično-geografske elemente, na prebivalstvo, na narečja, ki jih govorijo v posameznih predelih, na naselja in na značilne tipe hiš, na stare navade, na oblike gospodarstva od kmetijstva, obrti in starega fužinarstva do današnjih zametkov industrije. Popelje nas v preteklost do prvih naseljenčev in nam v živih besedah opisuje ves zgodovinski razvoj do časa, ko so se prebivalci obeh dolin vključili v NOB.

Avtor obeh knjižic je že pred leti izdal turistični vodnik po Skofji Loki, Poljanski in Selški dolini, še bolj navdušeni pa smo lahko nad izdajo obeh priročnih knjižic, ki se jima prav dobro pozna, da ju je pisal domačin — sijajen poznavalec pokrajine in literature. Obe knjižici sta vsestransko uporabni. Turistični obiskovalec in predavatelj, ki vodi skupino učenčev v to slikovito staro mesto, se lahko že pred odhodom seznanita z mestom ter bližnjo in daljno okolico. Še bolj pa prihaja do izraza prijetna povezava med pokrajinskimi, zgodovinskimi in drugimi elementi na terenu samem, ko nas avtor smiselno vodi od hiše do hiše, od ulice v ulico, iz kraja v kraj in nam sproti razlaga.

Knjižici sta prav tako lahko zelo važen priročnik za proučevanje lokalne geografije in pri tem lahko samo želimo, da bi Mladinska knjiga nadaljevala z izdajanjem te zbirke.

J. K.